

703

Besluit van 18 december 1986 tot uitvoering van artikel 58 van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie en de Staatssecretaris van Justitie van 24 september 1986, Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht nr. 395/686;

Gelet op artikel 58 van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (Stb. 1986, 464);

De Raad van State gehoord (advies van 28 november 1986, nr. W03.86.0506);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Minister en van voornoemde Staatssecretaris van 10 december 1986, nr. 509/686;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit hebben de begrippen «rechterlijke beslissing», «sanctie» en «veroordeelde» dezelfde betekenis als in de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen.

Artikel 2

De veroordeelde, te wiens aanzien gegronde redenen bestaan voor de verwachting dat hij in aanmerking komt om naar een vreemde Staat te worden overgebracht ten einde aldaar een hem bij Nederlandse rechterlijke beslissing opgelegde, tot vrijheidsbeneming strekkende, sanctie te ondergaan of verder te ondergaan wordt, alvorens een beslissing tot overdracht van de tenuitvoerlegging van die sanctie wordt genomen, in de gelegenheid gesteld te verklaren of hij met zijn overbrenging instemt.

Artikel 3

1. De in artikel 2 bedoelde verklaring kan, op schriftelijke vordering van het openbaar ministerie met de tenuitvoerlegging van de rechterlijke beslissing belast, alleen worden afgelegd ten overstaan van een rechter-commissaris, belast met de behandeling van strafzaken.

2. De veroordeelde kan zich bij het afleggen van de verklaring doen bijstaan door een raadsman. Hierop wordt, zo hij zonder raadsman verschijnt, zijn aandacht gevestigd door de rechter-commissaris ten overstaan van wie de verklaring moet worden afgelegd.

Artikel 4

1. Een consulaire vertegenwoordiger van de Staat naar welke veroordeelde naar verwachting in aanmerking komt te worden overgebracht, wordt door de rechter-commissaris in de gelegenheid gesteld bij het afleggen van de verklaring door de veroordeelde tegenwoordig te zijn.

2. De rechter-commissaris kan toestaan dat ook andere vertegenwoordigers van de in het eerste lid bedoelde Staat bij het afleggen van de verklaring tegenwoordig zijn.

Artikel 5

De veroordeelde wordt, alvorens hij de verklaring aflegt, door de rechter-commissaris op de mogelijke gevolgen daarvan opmerkzaam gemaakt.

Artikel 6

1. De veroordeelde kan een verklaring, er toe strekkende dat hij instemt met zijn overbrenging naar een vreemde Staat, niet intrekken.

2. Indien echter de overbrenging van de veroordeelde binnen vier maanden na het tijdstip waarop de in het eerste lid bedoelde verklaring is afgelegd, nog niet heeft plaatsgevonden, wordt hij desgewenst opnieuw in de gelegenheid gesteld voor de rechter-commissaris te verklaren of hij alsnog met zijn overbrenging instemt. Het bepaalde in de artikelen 2 tot en met 5 is van toepassing.

Artikel 7

1. Indien de veroordeelde wegens zijn geestelijke toestand niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen terzake, wordt zijn wettelijke vertegenwoordiger in de gelegenheid gesteld de in artikel 2 bedoelde verklaring in zijn plaats af te leggen.

2. Indien de veroordeelde minderjarig is en de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, wordt degene die het juridisch gezag over hem uitoefent in de gelegenheid gesteld zich over de wenselijkheid van een overdracht van de tenuitvoerlegging van de sanctie uit te laten.

Artikel 8

Is een vertegenwoordiger als bedoeld in artikel 7 niet bereid of in staat binnen een door de rechter-commissaris te bepalen redelijke termijn te verschijnen, dan kan in diens plaats door de raadsman van de veroordeelde een verklaring worden afgelegd.

Artikel 9

1. Van het afleggen van de verklaring voor de rechter-commissaris wordt proces-verbaal opgemaakt.

2. De rechter-commissaris zendt het proces-verbaal aan het in artikel 3, eerste lid, bedoelde openbaar ministerie.

Artikel 10

Dit besluit treedt in werking op het tijdstip waarop artikel 58 van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen in werking treedt.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

Lasten en bevelen dat dit besluit, met de nota van toelichting, in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

's-Gravenhage, 18 december 1986

Beatrix

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De Staatssecretaris van Justitie,
V. N. M. Korte-van Hemel

Uitgegeven de *dertiende* januari 1987

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

NOTA VAN TOELICHTING

In de memorie van toelichting op het wetsvoorstel bevattende regelen betreffende de overname van de tenuitvoerlegging van buitenlandse strafrechtelijke beslissingen en de overdracht van de tenuitvoerlegging van Nederlandse strafrechtelijke beslissingen naar het buitenland (Wet tenuitvoerlegging strafvonnis, verder te noemen «de Wet», Kamerstukken 18 129, nr. 3, blz. 50) is bij artikel 58 uiteengezet dat in het bijzonder artikel 7 van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisde personen verlangt, dat in de wetgeving van de Verdragspartijen procedurele voorzieningen worden getroffen voor het afleggen van verklaringen, waaruit de instemming van een veroordeelde tot een tot vrijheidsbeneming strekkende sanctie blijkt met zijn overbrenging naar een andere Staat ten einde die sanctie daar (verder) te ondergaan. Voor de toepassing van dat Verdrag is een dergelijke instemming immers een voorwaarde.

Dat is niet het geval met de toepassing van het Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnis, dat blijkens zijn artikel 9 ook de overbrenging van veroordeelden die daarmee niet instemmen, althans te wier aanzien van zulk een instemming niet is gebleken, mogelijk maakt. Met het oog op dat laatste geval is in de Wet een bijzondere beroepsgang geopend op de rechter, aan wie op een bezwaarschrift van de veroordeelde tegen een voorgenomen overdracht van de tenuitvoerlegging van een hem opgelegde vrijheidssanctie, een oordeel over de redelijkheid van een dergelijk voornemen in het licht van het belang van een goede rechtsbedeling toekomt.

In de hier voorgestelde uitvoeringsregeling is, zoals in de memorie van toelichting op eerder genoemd wetsvoorstel al werd aangekondigd, aansluiting gezocht bij de regeling van de zgn. verkorte procedure in de Uitleveringswet.

Voorzien is een verklaring, af te leggen voor een rechterlijke autoriteit, een rechter-commissaris, waarbij de veroordeelde recht op bijstand door een raadsman toekomt, de verklaring in een proces-verbaal wordt vastgelegd en buitenlandse consulaire vertegenwoordigers het recht hebben bij het afleggen van de verklaring tegenwoordig te zijn.

Doorgaans zal de verklaring door de veroordeelde zelf kunnen worden afgelegd. In navolging van het bepaalde in artikel 3, eerste lid, aanhef en onder d van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisde personen is echter voor de gevallen waarin de veroordeelde wegens zijn geestelijke toestand niet tot een redelijke waardering van zijn belangen op dit punt in staat kan worden geacht voorzien in de mogelijkheid dat de verklaring wordt afgelegd door de wettelijke vertegenwoordiger van de veroordeelde. Hetzelfde geldt indien de veroordeelde minderjarig is en de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt. De verklaring dient te worden afgenomen op schriftelijke vordering van het openbaar ministerie, dat met de tenuitvoerlegging van de sanctie, waarvan de overdracht wordt overwogen, belast is. Immers dat openbaar ministerie heeft over de wenselijkheid of opportuniteit van een dergelijke overdracht, of het nu zelf het initiatief daartoe neemt, dan wel het initiatief door een buitenlandse autoriteit wordt genomen, aan de Minister te adviseren (zie de artikelen 51, respectievelijk 56 van de Wet). Dat kan naar gelang de omstandigheden een officier van justitie of een lid van het openbaar ministerie bij een gerechtshof zijn.

Diens vordering wordt ingediend bij «een» rechter-commissaris, met de behandeling van strafzaken belast. Dat behoeft niet noodzakelijkerwijs de rechter-commissaris te zijn van de rechtbank bij welke de desbetreffende officier van justitie is geplaatst, of vallende binnen het rechtsgebied van het gerechtshof waarbij de desbetreffende procureur-generaal of advocaat-generaal is geplaatst, doch kan evengoed de rechter-commissaris zijn van de rechtbank binnen wier rechtsgebied de veroordeelde zich

bevindt. Wordt de veroordeelde kort nadien overgeplaatst naar een inrichting in een ander rechtsgebied, dan blijft niettemin de rechter-commissaris bij wie de vordering is ingediend bevoegd.

Indien overbrenging slechts kan plaatsvinden op grond van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen, omdat het land dat als land van bestemming in aanmerking komt slechts bij dat Verdrag partij is, dan zal het openbaar ministerie alleen een vordering tot de rechter-commissaris richten wanneer het er zich van vergewist heeft dat de veroordeelde wel met zijn overbrenging zal instemmen.

De te volgen procedure strekt er dan toe zulks officieel te doen vastleggen. Is het beoogde land van bestemming partij bij het Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen, dan is het niettemin van betekenis te weten of de veroordeelde met zijn overbrenging al of niet instemt, gelet op het in de artikelen 52, tweede-vijfde lid en 57, eerste lid, tweede volzin, van de Wet bepaalde.

Het over een overdracht van de tenuitvoerlegging van een Nederlandse rechterlijke beslissing adviserende openbaar ministerie zal derhalve er goed aandoen bij zijn advies aan de Minister het proces-verbaal van de verklaring voor de rechter-commissaris, of een kopie daarvan, aan de Minister over te leggen.

Na deze inleidende beschouwing behoeven de afzonderlijke artikelen nog slechts op enkele punten nadere toelichting.

In *artikel 2* wordt gesproken over de veroordeelde te wiens aanzien gegronde redenen bestaan voor de verwachting dat hij in aanmerking komt om naar het buitenland te worden overgebracht teneinde aldaar een hem bij Nederlandse rechterlijke beslissing opgelegde, tot vrijheidsbeneming strekkende sanctie te ondergaan of verder te ondergaan.

De gegronde redenen voor die verwachting kunnen zijn gebaseerd op de ontvangst van een buitenlands verzoek van die strekking dat niet op het eerste gezicht voor afwijzing in aanmerking komt, of op een bij het met de tenuitvoerlegging belaste openbaar ministerie opgekomen voornemen een dergelijke overbrenging te initiëren. Dit voornemen kan overigens heel wel het gevolg zijn van een daartoe door de veroordeelde zelf uitgesproken wens.

De beslissing tot overdracht van de tenuitvoerlegging wordt, zo blijkt uit de artikelen 52, eerste lid, en 57, eerste lid, van de Wet door de Minister van Justitie genomen.

Evenals in verkorte uitleveringsprocedures, wordt in *artikel 3* de veroordeelde het recht toegekend zich bij het afleggen van zijn verklaring door een raadsman te doen bijstaan. Dat is mede van belang met het oog op het bepaalde in *artikel 5*. Immers, net als bij verkorte uitleveringsprocedures, is het in overbrengingsprocedures met instemming van de veroordeelde uit hoofde van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen zo, dat de betrokkene na zijn overbrenging naar de andere Staat geen aanspraken kan doen gelden op bescherming door het zgn. specialiteitsbeginsel. Er is geen Nederlandse toestemming nodig om hem aldaar vervolgens te doen vervolgen en berechten ofwel uitleveren voor andere feiten, dan waarvoor hij in Nederland werd veroordeeld. Rechtsbijstand bij het afleggen van de verklaring ten overstaan van de rechter-commissaris is niet verplicht.

Alleen als de veroordeelde dat uitdrukkelijk wenst kan hij een raadsman toegevoegd krijgen. Als hij echter niets liever wil dan verklaren met zijn overbrenging in te stemmen en zich volledig van alle voorzienbare gevolgen daarvan bewust is, valt niet in te zien waarom hem bijstand door een raadsman zou moeten worden opgedrongen.

Artikel 4 regelt de aanwezigheid van een consulaire vertegenwoordiger van het beoogde land van bestemming bij de procedure voor de rechter-commissaris. *Artikel 7*, tweede lid, van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen vormt hiervoor de grondslag. De consulaire

bevoegdheden in deze vloeien voort uit artikel 36 van het Verdrag van Wenen van 4 april 1963 inzake consulaire betrekkingen (Trb. 1965, 40).

Het behoort tot de eigen verantwoordelijkheid van de desbetreffende consulaire vertegenwoordigers om van hetgeen in hun aanwezigheid ten overstaan van de rechter-commissaris is geschied verslag op te maken en daarvan mededeling te doen aan de autoriteiten van de Staat die zij vertegenwoordigen.

Daarnaast zullen die autoriteiten via de Minister van Justitie in het bezit worden gesteld van het origineel of een kopie van het proces-verbaal, dat de rechter-commissaris aan het vorderende openbaar ministerie heeft doen toekomen.

Het tweede lid opent de mogelijkheid ook anderen dan consulaire vertegenwoordigers tegenwoordig te laten zijn. Hierbij wordt gedacht aan diplomatieke ambtenaren of eventueel rechterlijke autoriteiten van het beoogde land van bestemming, indien daaraan met het oog op de rechtskracht van de verklaring in procedures die in dat land nog zullen (kunnen) volgen bijzonder belang wordt gehecht.

De achtergrond van *artikel 5* is hierboven reeds geschetst.

Artikel 6 bepaalt uitdrukkelijk dat een eenmaal voor de rechter-commissaris volgens de voorgeschreven procedure gegeven verklaring dat wordt ingestemd met de overbrenging, door de veroordeelde niet meer kan worden herroepen. Ware dat wel mogelijk dan zouden onwerkbaar situaties kunnen ontstaan. De formele overbrengingsprocedure wordt, zeker op basis van het Verdrag inzake de overbrenging van gevangene personen, ingezet op grond van de gegeven instemming, stukken worden vertaald, voorbereidingen getroffen in beide betrokken staten ter overbrenging, respectievelijk opvang van de veroordeelde. Het gaat dan niet aan dat zulks te elfder ure door een simpele terugtrekking van de verklaring weer op losse schroeven wordt gezet. De onherroepelijkheid geldt overigens alleen de verklaring van instemming. Op een aanvankelijke afgelegde verklaring *niet* te willen instemmen kan naderhand wel worden teruggekomen, zij het dat aan die verklaring dan wel weer de bindende kracht van het eerste lid toekomt.

Een uitzondering wordt voorzien in het tweede lid, voor het geval dat de in het vooruitzichtgestelde overbrenging zeer lang op zich laat wachten. Uiteraard gaat met de voorbereiding daarvan enige tijd gemoeid (vertalen van stukken, het leggen van contacten tussen de autoriteiten die in Nederland en in de andere Staat met de tenuitvoerlegging van de sanctie belast (zullen) zijn en hen die de daadwerkelijke overbrenging verder moeten regelen). Aangenomen mag echter worden dat zulks niet veel meer dan enkele weken zal vragen.

Overschrijdt die periode een duur van vier maanden, dan kan de autoriteiten van één van beide of beide Staten allicht worden voorgehouden dat zij met de afwerking van de zaak onvoldoende voortvarendheid betrachten. Te voorkomen ware dat bij de veroordeelde de indruk wordt gewekt dat hij, eenmaal zijn instemming hebbende betuigd, aan het lijntje wordt gehouden. Vandaar dat wordt voorgesteld hem na vier maanden desgewenst de gelegenheid te bieden te verklaren of hij alsnog met de overbrenging instemt. Door alsdan de instemming te onthouden kan hij zijn overbrenging alsnog verhinderen. Met deze bepaling wordt mede beoogd een vlotte afhandeling van zaken, waarin de veroordeelde in zijn overbrenging geïnteresseerd is, te bevorderen.

De *artikelen 7 en 8* hebben betrekking op de bijzondere gevallen waarin de verklaring door een vertegenwoordiger van de veroordeelde kan worden afgelegd. Het eerste geval betreft de veroordeelde die wegens zijn geestelijke toestand niet geacht kan worden in staat te zijn tot een redelijke waardering van zijn belangen op dit punt. Te bedenken is hierbij dat in de termen van de Wet onder veroordeelde mede begrepen wordt degene aan wie de strafrechtelijke maatregel van terbeschikkingstelling van de regering is opgelegd. Voorts kan het gaan om een tot gevangenisstraf veroordeelde, die tijdelijk of ter verdere uitvoering van zijn straf in

een justitiële inrichting voor de verpleging van ter beschikking gestelden is geplaatst. Degene die alsdan gerechtigd is hem in rechte te vertegenwoordigen zal doorgaans zijn de persoon, die een met de curator benoemd in verband met een curatele als bedoeld in artikel 378, onder a, boek 1 BW, vergelijkbare taak heeft.

Het tweede geval heeft betrekking op de veroordeelde die minderjarig is. In beginsel dient de verklaring voor hem door degenen die het juridische gezag, meestal het ouderlijk gezag, over hem uitoefent te worden afgelegd. Aangezien als regel zodanige persoon zich in het buitenland bevindt en, zo hij of zij al bereikt kan worden, niet in de gelegenheid of bereid is voor deze bijzondere procedure naar Nederland over te komen, is ook voor dat geval voorzien in een vertegenwoordiging door de raadsman. Er mag van worden uitgegaan dat waar mogelijk er contact tussen de wettelijke vertegenwoordiger van de meerderjarige of tussen de ouders van de minderjarige veroordeelde en de raadsman tot stand komt en dat de raadsman naar eer en geweten de belangen van de veroordeelde en de gezichtspunten van diens wettelijk vertegenwoordiger zal verwoorden. Het spreekt vanzelf dat in deze bijzondere gevallen aan de veroordeelde steeds een raadsman uit hoofde van het tweede lid van artikel 3 zal worden toegevoegd.

Artikel 9 ten slotte, bevat de verplichting van het afleggen van de verklaring voor de rechter-commissaris proces-verbaal op te maken en toe te zenden aan het vorderende openbaar ministerie.

In dit verband zij er nog op gewezen dat uit artikel 63 van de Wet volgt dat de rechter-commissaris zowel kan gelasten dat de veroordeelde voor het afleggen van de verklaring voor hem verschijnt, overeenkomstig het eerste lid van artikel 200 van het Wetboek van Strafvordering, als het verhoor kan doen plaatsvinden op de plaats waar de veroordeelde zich – in detentie – ophoudt (art. 202 Wetboek van Strafvordering). Een en ander behoeft in dit besluit niet nader geregeld te worden.

Deregulering

Zoals eerder in deze toelichting is aangegeven strekt het voorgestelde besluit ter uitvoering van artikel 58 van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen, dat op zijn beurt uitvoering geeft aan artikel 7 van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisde personen.

De doelstelling van de regeling is een procedure te scheppen volgens welke gevonnisde personen kunnen verklaren met de overdracht van de tenuitvoerlegging van hun opgelegde tot vrijheidsbeneming strekkende sanctie in te stemmen en wel op een wijze waarop voor de staat aan welke de tenuitvoerlegging zal worden overgedragen genoegzaam is komen vast te staan dat die verklaring in vrijheid is afgelegd.

In de memories van toelichting en van antwoord bij de Wet zijn schattingen gegeven over het aantal buitenlandse gedetineerden dat jaarlijks maximaal voor overbrenging in aanmerking zou kunnen komen. Die schattingen bedroegen naar het gedetineerdenbestand van 1979 ± 60 en naar dat van 1983 ± 80. Ook bij een verdere toename van het bestand aan buitenlandse gedetineerden in Nederland zal ook in de toekomst het aantal van hen waarop de in dit besluit geregelde procedure, verdeeld over een veertigtal rechters-commissarissen, toepassing zal vinden, geen noemenswaardige werklastvermeerdering voor dezen opleveren.

Ook de kosten voortvloeiende uit in dergelijke zaken te verlenen rechtsbijstand zullen zeer gering zijn.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De Staatssecretaris van Justitie,
V. N. M. Korte-van Hemel